

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління ризиками»

Галузь знань			05 «Соціальні та поведінкові науки»		Освітній рівень		магістр	
Спеціальність			051 «Економіка»		Семестр		2	
Освітньо-професійна програма			«Економіка та управління підприємством»		Тип дисципліни		Обов'язкова	
Факультет			Економіки і менеджменту		Мова навчання		Українська	
					Кафедра		Економіка підприємства	
Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:					
			Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка	Вид контролю
	4	120	36	-	18	-	66	залік

ВИКЛАДАЧ

Гітис Тетяна Павлівна, tatyana.gitis@gmail.com

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства ДДМА.
 Досвід роботи – 20 років.
 Автор понад 50 наукових та навчально-методичних праць, в тому числі посібників з ISBN, монографії.
 Провідний лектор з дисциплін: «Економіка праці та соціально-трудові відносини», «Технології управління персоналом», «Мотивація персоналу та тактика особистої поведінки», «Організація виробництва та нормування», «Антикризове управління підприємством», «Соціальна відповідальність підприємства», «Економіка соціального забезпечення», «Управління соціально-трудовими відносинами»

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Взаємозв'язок у структурно-логічній схемі

Пререквізити

базується на знаннях дисциплін економічного профілю рівня підготовки «бакалавр», зокрема «Проектний аналіз» (або «Інвестування», «Аналіз інвестиційних проектів» і т.п.), «Менеджмент», «Потенціал і розвиток підприємства», а також вивчення дисциплін економічного профілю другого (магістерського) рівня підготовки, насамперед «Управління соціально-економічними проектами», «Антикризове управління підприємством», «Стратегія розвитку підприємства», «Управління потенціалом підприємства», «Міждисциплінарна курсова робота».

Постреквізити	переддипломна практика, кваліфікаційна робота магістра
---------------	--

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми

	Загальні компетентності (ЗК)	Спеціальні (фахові, предметні) компетентності
	ЗК 1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 6. Здатність розробляти та управляти проектами. ЗК 8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.	СК 3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки. СК 8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально- економічні наслідки управлінських рішень. СК 9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері. СК 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

Результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми(програмні результати навчання – ПРН)

	ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності. ПРН 4. Розробляти та управляти соціально-економічними проектами та комплексними діями з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень. ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень. ПРН 15. Організувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення. ПРН 16. Застосовувати сучасні комунікаційні методи та технології представлення результатів власних досліджень, аргументувати власну позицію.
--	--

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Анотація	<p>Навчальна дисципліна «Управління ризиками» є однією із складових комплексної підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 051 Економіка, освітньої програми «Економіка та управління підприємством».</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • набуття знань з проблематики управління ризиками, зокрема ідентифікації і класифікації ризиків, вимірювання рівня ризиків та визначення раціональної поведінки підприємства для оптимізації їх наслідків; • здатність самостійного аналізу статистичного фактологічного матеріалу для критичного осмислення ризикової ситуації на підставі ідентифікації наявних та потенційних ризиків підприємства; • здатність узагальнювати та деталізувати окремі факти, явища, тенденції змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі і робити прогнози щодо наявних та потенційних ризиків в різних сферах господарювання. • здатність генерувати нові ідеї (креативність) при формуванні заходів оптимізації наслідків ризиків; здатність приймати ризикові управлінські рішення, аргументувати власну позицію.
----------	---

Мета	– формування системи теоретичних і прикладних знань та набуття компетентностей щодо використання методів і засобів управління ризиками і застосування цих знань, навичок і компетентностей у професійній діяльності для зниження (оптимізації) наслідків ризикових подій.
Формат	Лекції (очний, дистанційний формат), практичні заняття (очний, дистанційний формат), консультації (очний, дистанційний формат), підсумковий контроль – залік (очний, дистанційний формат)

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма навчання)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1 - «Оцінювання та аналіз ризиків»						
1.	Тема 1. Теоретичні основи управління ризиками. Сутність ризиків.	3/3	2/0,5	-/-		1/2,5
2.	Тема 2. Класифікація ризиків	10/10	4/-	1/0,5		5/9,5
3.	Тема 3. Організація управління ризиками.	15/15	4/-	1/0,5		10/14,5
4.	Тема 4. Статистичні методи оцінювання ризиків.	10/10	4/-	2/0,5		4/9,5
5.	Тема 5. Якісні методи оцінювання ризиків.	11/11	2/0,5	2/0		7/10,5
6.	Тема 6. Матричні методи та критерії прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності.	8/8	4/0,5	2/0		2/7,5
7.	Тема 7. Застосування теорії ігор в умовах ризику.	13/13	4/0,5	4/0,5		5/12
	Усього ЗМ 1	70/70	24/2	12/2		34/66
Змістовий модуль 2 - «Регулювання ризиків»						
8.	Тема 8. Інструментарій впливу на ризик.	15/15	4/0,5	2/0,5		9/14
9.	Тема 9. Страхування ризиків	15/15	4/0,5	1/0,5		10/14
10.	Тема 10. Диверсифікація ризиків, її види та сфери застосування.	10/10	2/0,5	1/0,5		7/9
11.	Тема 11. Оптимізація інвестиційних ризиків.	10/10	2/0,5	2/0,5		6/9
	Усього ЗМ 2	50/50	12/2	6/2		32/46
	Усього годин	120/120	36/4	18/4		66/112

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Ноутбук HP Laptop 15 (ЦП DualCore AMD, відеоадаптер AMD Radeon(TM) R4 Graphics, ОЗП 4 ГБ DDR4-2666), браузер Edge 44.18362.449.0, мультимедійний проектор Epson H429B - 1 од., презентер Samsung SDP-6500DXA - 1 од.
Система дистанційного навчання і контролю Moodle : <http://moodle.dgma.dn.ua/course/view.php?id>

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчально-методичні матеріали

1. Управління ризиками: стислий конспект лекцій для здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем освітньо-професійної програми підготовки «Економіка та управління підприємством» (спеціальність 051 Економіка) / Уклад. Латишева О.В. Краматорськ, ДДМА, 2020. URL: <http://moodle.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=1548>
2. Практикум з дисципліни «Управління ризиками» (для здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем освітньо-професійної програми підготовки «Економіка та управління підприємством» (спеціальність 051 Економіка) / Уклад. Латишева О.В. Краматорськ, ДДМА, 2020. URL: <http://moodle.dgma.donetsk.ua/course/view.php?id=1548>

Основна література

1. Рижиков В.С. Яковенко М.М., Латишева О.В. та ін. Проектний аналіз: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2017. 384 с.
2. Гуменюк В.Я., Міщук Г.Ю., Олійник О.О. Управління ризиками: навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2010. 158 с. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/12301/1/%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
3. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання. навчальний посібник. Харків: Промарт, 2015. – 300 с.
4. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навч. посібник. Київ: ЦНЛ, 2006. 321 с.
5. Ілляшенко С. М. Економічний ризик: навч. посібник. – 2-ге вид., доп., перероб. – Київ: ЦНЛ, 2004. 220 с. (с. 88 – 141).
6. Останкова Л.А., Шевченко Н.Ю. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 256 с.
7. Писаревський І.М., Стешенко О.Д. Управління ризиками. Навч. посібник. Харків: ХНАМГ, 2008. 124 с.

Web-ресурси

8. Законодавство України. Веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>.
9. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: www.me.gov.ua/
10. Сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства України. URL: <http://www.minregionbud.gov.ua/>.
11. Офіційний портал Минсоцполітики України. URL: <http://msfs.gov.ua/>
12. Інтернет-портал для управлінців: <http://www.management.com.ua/>
13. Освітній портал, присвячений висвітленню освітніх і наукових процесів в Україні: <http://www.osvita.org.ua>
14. Сайт вивчення сучасних методологій керування програмними проектами: <http://www.scrumhub.com/>
15. Офіційний веб-сайт Міжнародної Асоціації Управління проектами IPMA(Швейцарія). URL: <http://www.ipma.ch/>
16. Спеціалізований веб-сайт присвячений управлінню проектами. URL: <http://www.gantthead.com/>
17. Спеціалізований веб-сайт присвячений управлінню проектами. URL: <http://www.4pm.com/>

Додаткова література

1. Горелов Д.О., Большенко С.Ф. Стратегія підприємства: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Харків: Вид-во ХНАДУ, 2010. 133 с.
2. Гуменюк В. Я. Біржове регулювання підприємницьких ризиків: Монографія / В. Я. Гуменюк, Г. Ю. Міщук. – Рівне: УДУВГП, 2004. – 127 с. (с. 41– 75)
3. Конспект лекцій з дисципліни «Ризикологія» (для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») / Уклад.: М.В. Прокопенко. Харків, 2010 р.. 138 с.
4. Говорушко Т.А. Страхування: навч. посіб. / за ред. Т.А. Говорушко. К.: Львів: «Магнолія 2006», 2014. 328 с.

Основна література

Додаткова література

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності здобувачами вважається: академічний плагіат, академічне шахрайство, фальсифікація результатів досліджень, посилення у власних публікаціях, будь-яких інших даних, у тому числі статистичних, що стосуються освітнього процесу та наукових досліджень; надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової) діяльності чи організації освітнього процесу; використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації під час оцінювання результатів навчання; хабарництво; конфлікт інтересів; подарунок.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; позбавлення академічної стипендії; відрахування із закладу освіти.

СИСТЕМА ОЦІНКИ

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу для денної форми навчання	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	Вхідний контроль. Здобувач надає відповіді на запитання з дисциплін, що є пререквізитами письмово або у формі тестового опитування.	5	10	1
2	Опитування на практичних заняттях. Здобувач надає усні відповіді, вирішує тестові, практичні та ситуаційні завдання, участь у дискусії з наведенням аргументації.	5	10	1-7
3	Модульна контрольна робота №1. Здобувач виконує тестові та ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1	15	25	3
4	Виконання індивідуального завдання Проводиться у години, що відведені на самостійну роботу. Здобувач самостійно опрацьовує лекційний та позалекційний матеріал, узагальнює його, підготує презентацію проекту та доповідь (або тези на конференцію, наукову статтю) за темою індивідуального завдання.	10	20	1-7
5	Колоквіум. Здобувач виступає з доповіддю та презентацією за темою індивідуального завдання, відповідає на запитання слухачів, приймає участь у дискусії.	5	10	14
6	Модульна контрольна робота №2. Здобувач виконує тестові та ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №2.	15	25	14
Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою		55	100	
Підсумковий контроль (екзамен) Здобувач виконав тестові та ситуаційні завдання та навів аргументовані відповіді на питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни		55	100	

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу заочної форми навчання	Рейтингова оцінка	
		min	max
1	Поточний контроль (коефіцієнт вагомості=0,4) Підсумкова тестова контрольна робота, яка виконується здобувачем індивідуально в системі Moodle DDMA Здобувач виконав тестові завдання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100
2	Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,6) (залік) Здобувач виконав тестові та ситуаційні завдання та навів аргументовані відповіді на питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		Рівень компетентності
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку	
90 – 100	A	відмінно	зараховано	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції здобувача в оцінках здобувача і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.
81 – 89	B	добре		Достатній Забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни
75 – 80	C			Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.
65 – 74	D			задовільно
55–64	E	Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання		незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Незадовільний Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни

Силабус за змістом повністю відповідає робочій програмі навчальної дисципліни

